

Historik finntorpet Laxtjärnsfallet. Bolagsstället Törns.

Flygfoto över gården.

Foto genom Nils-Erik Jansson.

Lantmäteriets karta 20-Näs-19 år 1805. Se kartan i dokumentet om Släkten Siikainen!

Litt A.	Jan Matsson	f 1768 bosättare söder om brodern Hindrik Matsson.
Litt B.	Hindrik Matsson	f 1760 bosättare i Laxtjärn Övre.
Litt C.	Mats Matsson	f 1758 bosättare i Storfallstorpet.
Litt D.	Lars Matsson	f 1762 bosättare i Burängsberget.
Litt E.	Per/Petter Jansson	f 1775 bosättare i Oxfallat.
Nr 711	Mats Persson	f 1735 trolig bosättare på litt A samt i Laxtjärnstorpet, Järna.

Bröderna Staffan f 1682 och Thomas Persson Siikainen f 1662, kom till Kvarnberget (Myllymäki) i Säfsnäs, omkring år 1700. Thomas son, Per Thomasson Siikainen f 1707, gift med Maria Matsdotter f 1702, fick sonen Mats Persson Siikainen f 1735 som först tog upp detta hemman i Laxtjärn (Lohemlampi). Han och familjen kom från Kvarnberget 1785. Området låg på östra sidan om Norra Laxtjärnen med ett vackert läge på en sluttning ner mot sjön. Mats söner tog alla upp egna hemman och kanske det var därför som Mats 1795 testamenterade sitt hemman till sonen Jan Matsson. Emellertid så satte sig Jan i stora skulder vilket gjorde att Mats återkallade sitt testamente samma år. År 1801 får ändå Jan köpa "avlingejord" av fadern och på kartan 1854 noterar vi Jan som ägare till hemmanet vid Laxtjärn, (Lohenlampi) som vi benämner Laxtjärnsfallet "Törns".

Mats Persson Siikainen f 1735 Kvarnberget, d 1817.

1:a gifte 1756 med **Malin Henriksdotter** f 1737 troligen Tyngsjö, Malung, d 1793.

2:a gifte 1796 med **Lisa Jansdotter** f 1755 Säfsnäs, d 1805.

Barn:	Mats	f 1758	Kvarnberget	gift 1783.
	Hindric	f 1760	”	gift 1791.
	Lars	f 1762	”	kom 1793.
	Maria	f 1764	”	ogift, fick sonen Jonas Törn f 1792.
	Anna	f 1766	”	gift 1804 Nybofjäll (Matila).
	Jan	f 1768	”	gift 1792.
	Stina	f 1771	”	gift 1796.

När han sålde hemmanet till sonen Jan 1801 flyttade Mats och hustru Lisa troligen till Laxtjärnstorpet, som låg på Järna Finnmark, på rågången mellan Nås och Järna socknar.

Nås Tingslags Häradsrätt år 1795 sid.2.

”Mats Persson i Laxtjern har i denna framledne vår testamenterat sin lösa och fasta uppodlade egendom wid Laxtjern till sin son Jan. Nu återkallar han detta testamente, emedan sonen satt sig i stor skuld, vilket Mats ej förut vetat.”

Nås Tingslags Häradsrätt år 1801 sid.14.

”Jan Matsson i Laxtjern har köpt sin faders avlingejord i Laxtjern för 55:26 Rdr.”

Lantmäteriets karta 20-Nås-118 Storskifte år 1854.

Litt. G	Hindric Matsson Danske	f 1789	Storfallet och Storfalletstorpet
Litt. H	Jan Hindricsson	f 1793	Laxtjärn Övre.
Litt. J	Tyfors Bruk		Laxtjärnsfallet ”Törns”.
Litt. K	Lisa Matsdotter	f 1798.	Laxtjärn Långfallet

Jan Matsson avled 1830 och det har skett en ägofördelning där man ser att hans hemman Litt.A har delats i Litt J Tyfors Bruk och Litt K Lisa Matsdotter.

Jan Matsson Siikainen f 1768 Kvarnberget, d 1830.

Gift 1792 med **Stina Gustafsdotter** f 1768 Örskogen, Järna, d 1831.

Barn:	Hindric	f 1792	d 1805.
	Lena	f 1794	Laxtjärnsfallet gift till Kvarnberget.
	Stina	f 1796	” fick sonen Lars f 1822.
	Jonas	f 1798	” gift 1823 med Stina Jansdotter.
	Gustaf	f 1800	” gift 1823 med Lisa Matsdotter.
	Fredrik	f 1804	” gift 1826 med Carin Pålsson.
	Maja	f 1807	

Stina Gustafsdotter kom från Övre Sägtorpet, Brindoset, Järna finnmark.

Hennes far var Gustaf Månsson och mor Brita Ersdotter av släkten Käiväräinen.

Sonen **Jonas Jansson** f 1798 blev gift 1823 med **Stina Jansdotter** f 1805 i Kvarnberget.

De bosatte sig i Dansartorpet, Järna. Jonas dog 1843.

Sonen **Gustaf Jansson** f 1800 blev gift med **Lisa Matsdotter** f 1798. Se familjen på Laxtjärn Långfallet.

Sonen **Fredrik Jansson** f 1804 blev gift 1826 med **Carin Pålsson** f 1804, Kvarnberget.

Barnen Johan f 1828 , Henrik f 1831 och Fredrik f 1834 födda här.

Familjen flyttade 1836 till Oxsfallet och där föddes ytterligare fem barn.

Maria Matsdotters f 1764, son **Jonas Törn** f 1792 gifter sig 1818 med **Sara Hansdotter** f 1796 Slätten, (Putkola) i Järna. De var först bosatta här på Jonas morbror, Jan Matssons hemman. De fick nio barn. Se hela familjen noterad på Grönfallet.

Hemmanet kallas lokalt i bygden för **”Törns”** efter Jonas Törn.

På grund av skulder tvingades Jonas Törn sälja denna gård till bolaget.
Han tog då upp ett nytt hemman vid Grönfallet.

Från Malung 1845 kom

Kolaren **Anders Andersson** f 1816 Nybofjällsberget, Malung.

Gift 1840 med **Anna Britta Carlsdotter** f 1819 Gädtsjöberget, Säfsnäs.

Barn:	Anders	f 1841	Gröndal.
	Stina Maja	f 1843	Tyn.
	Anna Lena	f 1846	Laxtjärnsfallet
	Carl Johan	f 1848	”
	August	f 1852	”

Familjen flyttade till Röälvbacken 1852.

Från Röälvbacken 1852 kom

Kolaren **Petter Nilsson Lax** f 1819 Grythyttan.

Gift 1845 med **Maja Cajsa Andersdotter** f 1820 Säfsnäs, d 1861.

De fick dottern Anna-Stina f 1846 som flyttade till Järna 1863.

Änklingen Petter Nilsson Lax bodde kvar på Laxtjärnsfallet åtminstone till 1885.

Från Säfsnäs 1853 kom

Kolaren **Nils Matsson** f 1824 Gåsborn, d 1882.

Gift 1852 med **Maja Lisa Persdotter** f 1828 Hällefors, d 1910.

Barn:	Johanna	f 1852	Gåsborn	gift 1870 med Lars Törn f 1844 Grönfallet.
	Johannes	f 1855	Laxtjärnsfallet	gift 1876.
	Maja Lena	f 1857	”	till Hjulbäck 1900, d 1906.
	Anna Stina	f 1859	”	till Burängsberget 1877.
	Lovisa	f 1870	”	till Tyn, Säfsnäs 1888.

Maja Lena fick sonen Fritz f 1883. Änkan Maja Lisa Persdotter bosatte sig i Hjulbäck tillsammans med dotter Maja-Lena år 1900.

Sonen **Johannes Nilsson** f 1855 blev gift 1876 med **Stina Nilsdotter** f 1846 Rågsåsen, Järna.

Hennes dotter Matilda f 1875. Deras gemensamma dotter Christina Maria f 1876.

Familjen flyttade till Laxtjärnstorpet, Järna 1877.

Från Säfsnäs 1861 kom

Kolaren/Klensmeden **Hans Persson** f 1831 Säfsnäs.

Gift 1858 med **Brita Ersdotter** f 1830 Nås.

Barn:	Jan Eric	f 1858	
	Johanna	f 1860	Drafsen.
	Carl Johan	f 1862	Laxtjärnsfallet.

Familjen flyttade till Tyfors 1865.

Kom från Säfsnäs 1877 som kolare åt Tyfors Bruk.

Kolaren **Anders Ersson** f 1834 Näsrämmen, Värmland, d 1919.

Gift 1864 med änkan **Stina Maja Jansdotter** f 1839 Näsrämmen, Värmland, d 1923

Hennes barn i 1:a giftet med **Carl Abrahamsson**, dottern Matilda Carlsdotter f 1859 och sonen Per Carlsson f 1860, båda födda i Långmarken, Rämmen.

Barn:	August	f 1864	Järna	d 1865.
	Albin	f 1866	Laxtjärnafallet	till N.Amerika 1888.
	August	f 1868	”	till ” 1902.
	Carl	f 1870	”	till ” 1902.
	Emma	f 1873	”	till ” 1906.
	Lars Johan	f 1877	”	frikallad 1899.
	Lotta Maria	f 1880	”	till ” 1901.
	Christoffer	f 1882	”	till ” 1902.
	Viktor	f 1884	”	till ” 1902.

Anders och Stina samt sönerna Christoffer och Viktor flyttade 1899 till Laxtjärnstorpet, Hästkullen, Järna socken. Sönerna emigrerade därifrån till N.Amerika 1902 och mor och far till Minneapolis, N.Amerika, år 1906.

Anders Ersson och Stina Maja Jansdotter.

Foto genom Märta Johansson.

Dottern **Emma Andersson** blev gift med **Henrik Danielsson** f 1873 i Brindåsen. De var bosatta i Sågen, Äppelbo. Familjen på fem personer emigrerade till N.Amerika 1906.

Från Ekshärad 1886 kom

Landbonden **Erik Pettersson Viklund** f 1857 Lysvik, Värmland (*måg till Anders Ersson.*)

Gift 1886 med **Matilda Carlsdotter** 1859, Långmarken, Rämmen, d 1901.

Hennes dotter Emma Lovisa f 1883, gift till Burängsberget.

Deras:	Hilma	f 1887	Laxtjärnafallet	till N.Amerika 1906.
	Charlotta Maria	f 1888	Sigfridstorp	till N.Amerika 1902.
	Karl August	f 1890	”	d 1912.
	Anna Elisabeth	f 1891	”	till N.Amerika 1902.
	Elin	f 1893	”	gift 1916.
	Viktor	f 1895	”	till Järna 1916.
	Gustaf	f 1898	”	till N.Amerika 1923.
	Johanna Matilda	f 1900	”	till N.Amerika 1929.

Familjen flyttade 1887 till skolhuset i Sigfridstorp (Sipin torppa). Kom tillbaka till Laxtjärnafallet 1901. Änkemannen Erik flyttade till Lindesnäs 1911 med fem av barnen. 1916 flyttade han och tre av barnen till Vansbro.

Dottern **Johanna Matilda Viklund** f 1900, emigrerade från Vansbro till N.Amerika 1929 tillsammans med sonen Tore Sigvard Viklund f 1922.

Dottern **Elin Viklund** f 1893 blev gift 1916 med **Israels Erik Olsson** f 1889 Hjulbäck.

Matilda Carlsdotters bror, **Per Carlsson** f 1860, flyttade till Rämmen 1878.

Kom sedan tillbaka och blev gift 1886 med **Anna-Lisa Jonsdotter Törn** f 1863 i Grönfallet, Jon Lars stuga.

Foton genom Nils-Erik Jansson.

Foto ur Ivan Hööks samlingar.

Till vänster "Lotta" Charlotta Maria Viklund f 1888. Hon emigrerade till N.Amerika 1902 men kom tillbaka 1905 till 1907 då hon åter gjorde den långa resan över Atlanten.
I mitten Karl August Viklund f 1890. Han dog endast 22 år gammal.
Till höger system Elin Viklund f 1893.

Adolf Olssons hus 1935, barnbarnet Ingrid med hunden. Det här var bolagsställe som i byn kallades för "Törns". De äldsta husen revs och bolaget byggde nytt bostadshus och ladugård på 1950 talet.

Foto genom Nils-Erik Jansson.

Från Burängsberget 1911 kom

Adolf Olsson f 1881 Burängsberget.

Gift 1906 med **Emma Lovisa Viklund** f 1883 från Laxtjärnafallet, d 1942.

Barn:	Elin Ingeborg	f 1906	Burängsberget	till Filipstad 1925.
	Gunnar Valfrid	f 1907	”	till Hästkullen 1937.
	Folke Sigvard	f 1909	”	till Kroppa Värmland 1935.
	Vega Josefina	f 1911	”	till Järna 1936.
	Evert Alex	f 1914	Laxtjärn	till Karlskoga 1935.

Familjen bodde här i 26 år. Adolf flyttade till Hästkullen 1937 där sonen Gunnar byggt upp ett hus åt dem. Även dottern Elin Ingeborg med barnen flyttade 1937 till Hästkullen.

Gustaf Efraim Falk f 1902 Damnäs-fallet, flyttade till Solna 1932.

Gift 1925 med **Elin Ingeborg Olsson** f 1906

Burängsberget.

Barn:	Gustaf Adolf	f 1925	Laxtjärnafallet
	Harry Ingvar	f 1926	Filipstad
	Ingrid Kristina	f 1929	Laxtjärnafallet

Familjen bosatt ett par år i Filipstad, efter giftermålet.

Ingrid Kristina Falk och Adolf Jansson Sköld.

Foto genom Nils-Erik Jansson.

Ivan Höök minns:

”Min mor och Adolf Olssons fru Emma vad goda vänner. Adolf hade tagit över arrendet efter svärfadern 1912. På hemväg efter en skolavslutning blev de bjudna på kaffe och då berättar Emma att en skogvaktare skulle komma den dagen. De skulle sägas upp från arrendet eftersom de hade hund! Arrendatorerna fick förbinda sig att inte ha hund även om de hade jaktmark både i Nås och Järna socknar.

Troligtvis var det sonen Gunnar som skaffat en stor stövarhund... som bl.a stal en hushållsost på 2 kg av Berglund, som han försvann med och åt upp. Men Emma var inte förskräckt!

Hon drog fram soffan och visa alla gröna växter som växt in genom den ruttna väggen. Det här ska skogvaktare Wrang få se, sa hon... och tydligen fick kontraktet gälla i 10 år till, då Adolf sa upp det först 1937. Det var inte bara arrendatorerna som inte fick ha hund! När bolaget senare tillät någon att köpa en tomt, skulle det vara tillstånd att ha hund. I köpekontraktet för denna fastighet fanns inskrivet i kontraktet 1939, att kor, häst och hund ej fick finnas och på lager-tomten fick endast finnas sällskapshund. Någon notering om katt fanns inte men 1854 var det förbjudet att ha getter.”

Från v: Vega, Adolfs fru Emma med barnbarnet Ingrid, Elin, okänd, pojkarna Harry och Göte längst fram.

Midsommar 1934 i Laxkärn.

Foton genom Nils-Erik Jansson.

Från v: Elins dotter Ingrid, Vega, Gunnar, okänd och Adolf.

”Slänkdag” vid Adolfs i Laxtjärn 1928. En skön vilodag efter veckans arbete.

Foto genom Nils-Erik Jansson.

Från Långmarken, Äppelbo 1937 kom

Artur Villgot Karlsson f 1904 Digerliden (Vilhula), d 1947.

Gift 1930 med **Berta Linnea Larsson** f 1904 Laxtjärnsfallet.

Barn: Nils Lars Erik f 1931 Laxtjärnsfallet d 1945.

Märta Mari-Anne f 1943 ”

Änkan Berta Linnea och dottern Märta Mari-Anne flyttade till Vansbro 1947.

Arturs far, Karl Erik Persson ”Karl Persa” f 1875 i Kullerberget blev änklingsman redan då Artur var 11 år och yngsta brodern Lennart Gerhard var endast ett år gammal, i en syskonskara på 10 barn. Karl Persa gifte aldrig om sig utan tog själv hand om barnen. De var bosatta i Dansartorpet, Järna och även i Sigfridstorp i femton år.

Ernst Birger Andersson f 1897 och hans hustru **Elisabeth Larsson** f 1903 kom från Laxtjärnstorpet 1949. Enligt mantalslängd så var de fortfarande bosatta här 1960 och från 1967 skrivna i Vansbro.